

MAGYAROK NAGYASSZONYA FERENCES RENDTARTOMÁNY
GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI,
VALAMINT
SÉRÜLÉKENY FELNŐTTEKRE VONATKOZÓ
SZABÁLYZATA

2022. március 17.

Készítette: Dr. Dobszay Márton Benedek OFM
Rudan Mária gyermekvédelmi tanácsadó
dr. Vukovári Viktor

Dr. Barabási Péter

TARTALOMJEGYZÉK

PREAMBULUM.....	4
I. ALAPELVEK.....	5
1.1. Az áldozat az első	5
1.2. Az igazság a cél	5
1.3. Transzparencia.....	5
1.4. A kiengesztelődés fontossága, és a további bántalmazások elkerülésére törekvés.....	5
1.5. Biztonságos közeg (független, preconcepciómentes szemlélet).....	5
1.6. Tág horizonton a bántalmazásról.....	5
1.7. Felelősség vállalása	5
II. FOGALMAK	6
2.1. Emberi méltóság	6
2.2. Gyermekvédelem.....	6
2.3. Kiskorú	6
2.4. Sérülékeny felnőtt.....	6
2.5. Gyermeket érintő veszélyeztetés.....	7
2.6. Bántalmazás vagy abúzus.....	7
2.7. Zéró tolerancia a gyermekek bántalmazásában	7
III. A SZABÁLYZAT HATÁLYA.....	8
3.1. A Szabályzat személyi hatálya	8
3.2. A Szabályzat intézményi hatálya.....	8
3.3. A Szabályzat tárgyi hatálya	8
IV. MEGELŐZÉS – PROAKTIVITÁS.....	9
4.1. Bevezető rendelkezések.....	9
4.2. Személyi oldal – Felelőségi körök a Ferences Rendtartomány gyermekvédelmi rendszerében.....	9
4.2.1 Általános felelősség:.....	9
4.2.2. A Tartományfőnök feladatköre:	9
4.2.3. A központi gyermekvédelmi felelős feladatköre:.....	10
4.2.4. Intézményvezetők és szervezeti egységek vezetőinek feladatai:.....	11
4.2.5. Helyi gyermekvédelmi felelős feladatai:	11
4.3. Tárgyi oldal – prevenció eszközei Ferences Rendtartomány gyermekvédelmi rendszerében.....	11
4.3.1. Képzés	11
4.3.2. Tájékoztatás.....	12
4.3.3. Szupervízió.....	12
4.3.4. Együttműködés	12

V. ELJÁRÁSREND	13
5.1. Bevezető rendelkezések	13
5.2. Eljárás megindítása – Bejelentés fogadása	13
5.2.1. Bejelentés	13
5.2.2. Hivatalból történő eljárás-megindítás	14
5.2.3. A megszerzett ismeret tárgya	14
5.3. Kivizsgálás szakaszai.....	15
5.3.1. Tényállás tisztázása:	15
5.3.2. Információk értékelése, intézkedések előkészítése:.....	16
5.4. Kommunikáció, transzparencia	17
VI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	20
6.1. Monitoring	20
6.2. A Szabályzat felülvizsgálata.....	20
6.3. A Szabályzat mellékletei	20
6.4. A Szabályzat hatálya.....	20
I. MELLÉKLET: ÉRZELMI-, FIZIKAI BÁNTALMAZÁS ÉS ELHANYAGOLÁS	21
II. MELLÉKLET: BÁNTALMAZÁSOK CSOPORTOSÍTÁSA, KÜLÖNLEGES ESETEI	22
III. MELLÉKLET: VESZÉLYEZTETŐ MAGATARTÁSOK, JELEI, KÖVETKEZMÉNYEI	24

PREAMBULUM

Amikor az Egyház minden világra jött gyermek gondozásával törődik, illetve sürgeti ezt, egyik alapvető feladatát teljesíti; arra rendeltetett ugyanis, hogy történelme folyamán bemutassa és megismételje az Úr Krisztus példáját és parancsát, aki a kicsinyeket Isten Országának középpontjába állította: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, mert ilyeneké az Isten Országá.”

(II. János Pál pápa: Familiaris Consortio kezdetű apostoli buzdítása 26.)

Az ember teremtettségéből fakadó méltósága olyan érték, amelyet óvni és őrizni kell. Az egyház és benne mindannyian erre vagyunk meghívva, és a gyermekek és sérülékeny felnőttek nagyobb biztonságáért tett lépéseink erre a meghívásra adott válaszaink.

A visszaélések és bántalmazásokkal való fájdalmas szembesülés lehetőség arra, hogy személyesen és szervezeti szinten is szembenézzünk azokkal a tényezőkkel, amelyek lehetővé tették a visszaéléseket. Ferenc pápa 2019 tavaszán kiadott Vos estis kezdetű apostoli levelében arra buzdít, hogy konkrét lépéseket tegyünk a bántalmazások megelőzésére és a megtörtént esetek kezelésére, és így valóban a világ világosságává legyünk, hatékonyabbá váljunk az Evangélium hirdetésében és az egyház betölthesse valódi küldetését.

Az érzékeny, emberséges és prekonceptióktól mentes hozzáállás követelményét mindenki vonatkozásában alkalmazni kell. Ezen követelmény elsődlegesen az áldozatokat védi, továbbá azonban minden érintettet, így a Rendtartományt is, azáltal hogy a tagja, alkalmazottja vagy a vele kapcsolatban álló személy által megvalósított cselekedet megfelelő módon és súllyal kezelve legyen.

Ezen körben az áldozat védelme az elsődleges, az eljárás során az ő integritását kell megóvni a további sérülésektől.

Másfelől a Rendtartományt, rendtagot, munkavállalót vagy bármely harmadik személyt is védeni szükséges az esetleges *alaptalan* bejelentésekből fakadó következményektől, másfelől a megtörtént események ne maradjanak következmény nélkül – és ezek a jövőben ismét ne történhessenek meg. A fenti követelmények alkalmazása során megfelelő egyensúlyt kell alkalmazni, és a fenti védelmet úgy kialakítani, hogy az eljárás kellő érzékenységet tanúsítson a bejelentők és a külvilág irányába, nem riasztva el őket valós sérüléseik felfedésétől, ezek orvoslásának lehetőségétől.

A jelen szabályzat tárgyában kelt bejelentéseket minden esetben ki kell vizsgálni.

I. ALAPELVEK

1.1. Az áldozat az első

A Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány elutasítja a bántalmazás minden formáját. A jelen Gyermek- és ifjúságvédelmi szabályzat a bántalmazottak és a ferences közösség védelmében jött létre.

1.2. Az igazság a cél

Jelen szabályzattal a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány célja az igazság szolgálata, az érintett személyek érdekeinek és javának figyelembe vételével.

A Rendtartomány a jelen szabályzat és eljárásrend használatakor mindenkor tisztelettel és méltósággal bánik a bejelentést tevő személyekkel és nyitottsággal fordul családjuk felé.

1.3. Transzparencia

Az áttekinthető, felelős és számon kérhető vizsgálat és eljárási folyamat az Egyház és a szerzetesi közösség iránti bizalom erősítését szolgálja a prevenció, reparáció és rehabilitáció gyakorlatban megvalósítandó elvei, továbbá az átlátható működés útján.

1.4. A kiengesztelődés fontossága, és a további bántalmazások elkerülésére törekvés

A katolikus egyház részeként és vállalva felelősségét, a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány törekszik a visszaélések megelőzésére, a kiengesztelődés szolgálatára, a bántalmazásokkal való szembenézésre, azok elismerésére, bocsánatkérésre az áldozatoktól és a gyógyulásuk elősegítésére.

A gyógyulás folyamatában kiemelt fontosságú a lelkipásztori gondozás: aki lelkipásztori segítséget kap a bántalmazás feldolgozásában, nagyobb eséllyel marad meg vagy akár erősödik meg a hitében és így felépülve nem távolodik el véglegesen Istentől és az egyháztól.

A bántalmazás megfelelően végigvitt, feltáró vizsgálata hozzájárul a személyi határok pontosabb felismeréséhez és a további visszaélések megelőzéséhez.

1.5. Biztonságos közeg (független, prekonceptió mentes szemlélet)

Jelen szabályzat megalkotásával a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány biztosítani akarja a méltóságukban sérülékeny helyzetben lévők védelmét. Emellett a Rendtartomány fontosnak tartja, hogy a jelen szabályzat és eljárásrend betartásával a ferences közösség – beleértve ebbe a munkatársakat és szolgálattevőket, önkénteseket is – minden tagja biztonságban érezhesse magát annak tudatában, hogy minden érintettet megillet a prekonceptiómentes szemlélet és mindenkinek joga van az igazságos és pártatlan eljáráshoz, valamint az ártatlanság védelméhez.

1.6. Tág horizonton a bántalmazásról

Jelen szabályzat és eljárásrend bevezetése mellett a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány fontosnak tartja, hogy a bántalmazás témakörét a szankcionáláson túl, a témához kapcsolódó területekre vonatkozóan – mint megelőzés, igazságos eljárás, reparáció, rehabilitáció – is figyelemmel szemlélje. A Rendtartomány – mivel bántalmazásban nem csak az áldozat és elkövető érintett, hanem az egész közösség – amikor a bántalmazás megelőzését, esetek kezelését és a rehabilitáció lehetőségeit vizsgálja, akkor ezt az egész közösségre vonatkoztatva teszi (beleértve ebbe az áldozatot és hozzátartozóit, a szolgálati helyen érintetteket – munkatársakat és „ellátottakat” –, továbbá az egész szerzetesi közösséget).

1.7. Felelősség vállalása

A kiskorúak és adott helyzetben sérülékenyek védelme – úgyis mint magyar állampolgároknak, továbbá a katolikus egyház tagjainak – közös felelősségünk. A Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány elvárja, hogy a ferences közösség tagjai, a rendtagok, munkatársak valamint önkéntesek vállalják ezen felelősségüket és segítsék jelen szabályzat és eljárásrend működését, így biztosítva minden érintett méltóságának és személyes határainak védelmét.

II. FOGALMAK

2.1. Emberi méltóság

Az emberi méltóság mindazon értékek összességét jelöli, amelyek az embernek és csakis az embernek, mégpedig minden egyes embernek, származásától, fejlettségi szintjétől, műveltségétől, tulajdonától stb. függetlenül a sajátjai. Az emberi méltóság az a megbecsülés és tisztelet, mely minden egyes embernek kijár személy volta miatt. A zsidó-keresztény értelmezés szerint a méltóságunk alapja az, hogy az ember teremtettsége révén Isten képmása. Ezentúl Isten az embert értelemmel és szabadsággal ruházta föl, s Jézus Krisztus által megváltotta, kegyelembe öltöztette és örök életre hívta. Ez elegendő ok arra, hogy minden embert egyenlő tiszteletben részesítsünk.

„A gyerekekről való gondoskodás tehát már születése előtt, fogantatása első pillanatától kezdve, s a gyermek- és ifjúkoron végig az emberek közötti kapcsolat alapvető megmutatkozása. Éppen ezért a harmadik évezred küszöbén mi jobbat lehetne kívánni az összes nemzeteknek, minden embernek és a világ valamennyi gyermekének, mint azt a szebb jövődőt, amikor majd teljesen megvalósul az ember jogainak tiszteletben tartása?” (II. János Pál pápa: Familiaris Consortio, 26.)

2.2. Gyermekvédelem

A gyermekek védelme proaktív megközelítésben mindazon tényezők biztosítása, amelyek a gyermekek egészséges fizikai, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükségesek. Nem csupán a veszélyeztető tényezők elhárításáról van szó, nem csak a megtörtént sérelmek gyógyításáról, hanem az egész ember jogait és méltóságát biztosító közegről és tevékenységről.

„Amikor az Egyház minden világra jött gyermek gondozásával törődik, illetve sürgeti ezt, egyik alapvető feladatát teljesíti; arra rendeltetett ugyanis, hogy történelme folyamán bemutassa és megismételje az Úr Krisztus példáját és parancsát, aki a kicsinyeket Isten Országának középpontjába állította. 'Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, mert ilyeneké az Isten Országá.'” (II. János Pál pápa: Familiaris Consortio, 26.)

2.3. Kiskorú

Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. (Polgári Törvénykönyv 2:10. §)

A *Vos estis* szerint „kiskorú”: mindenki, aki a 18. életévét még nem töltötte be, vagy a törvény erejénél fogva a kiskorúval egyenlő elbánás alá esik.

2.4. Sérülékeny felnőtt

Olyan 18. életévét betöltött személy, aki mentális vagy egyéb (kor, életkori szakasz, betegség stb.) kiszolgáltatottság, sérülékenység miatt közösségi ellátásra szorul, és nem képes magát megvédeni az akarva vagy akaratlanul elkövetett károkozásokkal szemben.

A *Vos estis* szerint „kiszolgáltatott személy”: az a személy, aki beteg, fizikailag vagy pszichésen korlátozott, vagy személyes szabadságától meg van fosztva, ami által ténylegesen akár alkalmilag, a felfogás és az akaras képességében, de legalábbis a sérelem elleni ellenállás képességében korlátozott.

2.5. Gyermeket érintő veszélyeztetés

A veszélyeztetés fogalmát gyermekekre vonatkozóan a magyar gyermekvédelem az 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekvédelemről (továbbiakban Gyvt.) rögzíti a gyermekek jogait, és ezek között a 6. § 5. pontjában ez áll: *„A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más, kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak.”*

A törvény által használt fogalmi kategorizálás szerint a bántalmazás a veszélyeztetettség gyűjtőfogalom része. A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény által kiváltott állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. §).

A veszélyeztetés tehát jelenti az alapvető fizikai és/vagy lelki szükségletek elhanyagolását és/vagy a gyermek fizikai, érzelmi, szexuális vagy egyéb bántalmazását (abúzus).

2.6. Bántalmazás vagy abúzus

Gyűjtőfogalom, magában foglalja a gyermekekkel és sérülékeny felnőttekkel szemben történő erőszak és visszaélés minden formáját, amely következtében az érintett fizikai, szellemi vagy érzelmi sérülést, vagy gazdasági hátrányt szenved.

A gyermekbántalmazás fogalmával kapcsolatban az ENSZ 1989-es Gyermekjogi Egyezményét tekintjük kiindulási alapnak, amely nem tartalmaz definíciószerű meghatározást, rögzíti azonban, hogy a gyermeknek joga van az erőszak minden formájával szembeni védelemre (19. cikkely). Ide értendő az erőszak minden formája, fizikai és lelki durvaság, az elhanyagolás, rossz bánásmód, kizsákmányolás. A Gyermekjogi Egyezmény tehát a lehető legszélesebben értelmezi a bántalmazás fogalmát, és így szeretné biztosítani a gyermekek minél nagyobb biztonságát.

A WHO (World Health Organization) definíciója így szól:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Bántalmazás, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek (vagy sérülékeny felnőttnek), vagy ha a gyermek vagy sérülékeny felnőtt sérelmére elkövetett cselekményt – noha tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. A gyermeket bántalmazás érheti családon belül, illetve családon kívül.

2.7. Zéró tolerancia a gyermekek bántalmazásában

Kifejezetten az erőszakkal és nem az erőszakhelyzetben lévő emberekkel (akár elkövetőkkel) szembeni zéró tolerancia. Tehát zéró tolerancia a fizikai bántalmazással, az érzelmi bántalmazással, az elhanyagolással/elhanyagoló bánásmóddal, a szexuális bántalmazással szemben.

„Magyarországon zéró tolerancia él a gyermekbántalmazás tekintetében, egy kiskorút tehát semmilyen formában nem lehet kitenni erőszaknak. Amennyiben ez az eshetőség felmerül, az azonnali hatósági intézkedést von maga után.” „Jelenleg a világ tizennégy országának jogrendje tilalmazza a gyermekek testi fenyegetését, vallja a zéró tolerancia elvét. (Ausztria 1989; Belgium 2001; Ciprus 1994; Dánia 1997; Finnország 1983; Horvátország 1999; Izrael 2000; Lettország 1998; Magyarország 2005; Németország 2000; Norvégia, 1987; Skócia 2003; Svédország, 1979;). A gyermekek elleni erőszak, ezen belül a testi fenyegetés kérdésének megközelítése, s ez által a szabályozás metódusa az egyes országokban eltérő. Azonban hangsúlyozni kell azt a fontos tény, hogy a jog csak másodlagos eszköz a gyermekbántalmazások megelőzése vagy megakadályozása terén.

III. A SZABÁLYZAT HATÁLYA

3.1. A Szabályzat személyi hatálya

(1) A jelen szabályzat mindenekelőtt vonatkozik az elkövetéskor kiskorú személyre (gyermekre) és a sérülékeny felnőttekre (*védett személyi kör*). A jelen szabályzatot mindenkor az ő érdekeikre figyelemmel kell értelmezni.

(2) A jelen Szabályzat személyi hatálya továbbá kiterjed az alábbi személyekre:

- a Ferences Rendtartomány rendtagjaira, szerzetesjelöltjeire,
- a Ferences Rendtartomány, valamint intézményeinek, szervezeti egységeinek (így közoktatási, szociális intézményeinek, rendi vagy plébániai közösségeinek),
  - alkalmazottjaira, megbízottjaira;
  - a védett csoport vonatkozásában tevékenykedő szerződéses partnereire;
  - a védett csoport vonatkozásában tevékenykedő önkéntesekre;
  - lakóira, tanulóira, klienseire.

3.2. A Szabályzat intézményi hatálya

A jelen Szabályzat a Ferences Rendtartományra, valamint szervezeti egységeire (így közoktatási, szociális intézményeinek, rendi vagy plébániai közösségeinek) és ezek által szervezett programokra is vonatkozik.

3.3. A Szabályzat tárgyi hatálya

(1) [Bántalmazás] A jelen Szabályzat mindenekelőtt vonatkozik a kiskorúakat és sérülékeny felnőtteket érintő, illetve veszélyeztető bántalmazások körére, beleértve a fizikai, érzelmi, szexuális és egyéb bántalmazási formákat és egyéb veszélyeztető helyzeteket.

(2) [Sérülékeny felnőttek] Ahol a jelen Szabályzat kiskorúról, gyermekekről vagy ifjúságról, illetve ezekkel kapcsolatos feladatokról, magatartásról, tevékenységről szól, úgy ezek alatt a sérülékeny felnőtteket, illetve az ő védelmükkel kapcsolatos feladatot, magatartást, valamint tevékenységet is érteni kell.

(3) [Aszimmetrikus helyzetek] A jelen Szabályzat alkalmazása során iránymutatást kíván adni az aszimmetrikus hatalmi helyzetekre vonatkozóan is, amelyek esetében az alárendelt helyzetben lévő emberi méltósága sérülékenyebb. Az ilyen helyzetek köre nehezen listázható, mégis az alá-fölérendeltséget megjelenítő helyzetekben (beosztott – vezető; előljáró – rendtárs stb.) tapasztalható a bántalmazás kockázata.

(4) [Engedelmesség szempontja] Fontos azonban, hogy a szerzetesi életben a szabadon megélt engedelmesség erejét és fontosságát ne homályosítsa el a hatalommal való visszaélés lehetősége. A bántalmazás veszélye nem önmagában a hatalmi helyzetből fakad, hanem abból, ha másokat – ezen jogával visszaélve, illetve ezen jogosultságát *túllépve* – kényszerít az engedelmességre.

Ezért a szabályozás megalkotásában és alkalmazásában az cél, hogy egyaránt segítsük a hatalmat gyakorló és az engedelmességet szabadon megélőket, hogy tudatosan és saját helyzetükre reflektálva élhessenek.

IV. MEGELŐZÉS – PROAKTIVITÁS

4.1. Bevezető rendelkezések

- (1) A gyermekek, fiatalok, valamint a sérülékeny felnőttek védelmének elsődleges eszköze a megelőzés, amely proaktív tevékenység mindenekelőtt azon környezet kialakítását jelenti, amely az érintettek számára tényleges biztonságot nyújt, egyúttal egészséges fizikai, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésüket elősegíti.
- (2) A jelen Szabályzat hatálya alá tartozó ügyekben valamennyi érintettnek olyan magatartást kell tanúsítania, hogy az az (1) bekezdésben előírt célok megvalósulását elősegítse.
- (3) A Ferences Rendtartomány intézményeihez kapcsolódó személyeknek ennek megfelelően a jelen Szabályzatban rögzített rendelkezéseket, valamint a vonatkozó állami jogszabályokban és egyházi normákban lefektetett előírásokat mindenben be kell tartaniuk, valamint tartatniuk.
- (4) A fentiek érdekében minden érintettnek tisztában kell lennie ezen elvekkel, és együtt kell működni a megvalósításukban.
- (5) Amennyiben bármely intézmény vagy alkalmi program további értelmezést kíván, úgy az alábbiak helyi szabályozás formájában bővíthetők.

4.2. Személyi oldal – Felelőségi körök a Ferences Rendtartomány gyermekvédelmi rendszerében

4.2.1 Általános felelősség:

- (1) A kiskorúak, fiatalok és sérülékeny felnőttek biztonságának megőrzése a Ferences Rendtartománynak valamint intézményeinek, szervezeti egységeinek alapvető feladata.
- (2) Minden olyan személynek, aki a védett személyi kör (kiskorúak és sérülékeny felnőttek) vonatkozásában bármilyen minőségben tevékenykedik, tisztában kell lennie az ezzel kapcsolatos kötelezettségeivel, és ennek megfelelően kell magatartását alakítania, továbbá köteles az érintettek irányában legjobb tudása szerint, és az ő érdekeikre messzemenő figyelemmel, segítő hozzáállással eljárni.

4.2.2. A Tartományfőnök feladatköre:

- (1) A Tartományfőnök a *megelőzés körében* e feladatát az általa kinevezett gyermekvédelmi felelős útján látja el.
- (2) Az *abúzus fennállásával kapcsolatos mindennemű gyanú esetén*, ezt mindenkor komolyan véve személyesen intézkedik az eljárás megindításáról és lefolytatásáról, továbbá meghozza az ezzel kapcsolatos megfelelő döntéseket, a megfelelő szakértők bevonásával.
- (3) A jogsértés alapos gyanúja esetén megteszi a szükséges intézkedéseket az érintett civil és egyházi hatóságok irányában. Ennek körében
  - A Ferences Rendtartomány a tudomására jutott ügyekben köteles eljárni, abban az esetben is, ha abból illetékes hatóságok, bíróságok irányában bejelentési kötelezettség nem keletkezik.
  - Bejelentési kötelezettség esete: Abban az esetben, amennyiben
    - a Ferences Rendtartomány olyan ismeret birtokába jut, amely a hatóságok irányában be-, illetve feljelentési kötelezettségét egyértelműen megalapozza, úgy ennek köteles eleget tenni.
    - az ügy körülményei alapján nem dönthető el, hogy az ismeret a hatóságok irányában be-, illetve feljelentési kötelezettségét megalapozza-e, úgy a Ferences Rendtartomány a hatóságok irányában a be-, illetve feljelentést meg kell tennie.
  - Bejelentési kötelezettség hiánya esetén: amennyiben
    - a Ferences Rendtartomány olyan ismeret birtokába jut, amely ugyan a hatóságok irányában nem von maga után be-, illetve feljelentési kötelezettséget, mindazonáltal az ügy súlya vagy körülményei a hatósági közreműködést is indokolnák, úgy a világi hatóságok irányában történő *be-, illetve feljelentés megtétele a főszabály szerinti eljárás*. Ezen – és csak ezen – alpont szerinti főszabálytól a körülményekben rejlő alapos ok esetén Ferences Rendtartomány eltérhet azzal, hogy ez nem szolgálhat az ügy eltussolására vagy az eset relativizálására.

(4) Gondoskodik a védett személyek számára azon környezet kialakításáról, amely az érintettek számára tényleges biztonságot nyújt, egyúttal egészséges fizikai, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésüket elősegíti.

(5) Gondoskodik minden olyan feladat elvégzéséről, amelyet a jelen Szabályzat vagy a vonatkozó jogszabályok számára előírnak.

4.2.3. A központi gyermekvédelmi felelős feladatköre:

(1) A központi gyermekvédelmi felelős a feladatait – a Definitórium jóváhagyásával – a Tartományfőnök megbízásából látja el, közvetlenül a Tartományfőnöknek tartozva felelősséggel tevékenységéért.

A gyermekvédelmi felelős a Tartományfőnök által utasítható.

A gyermekvédelmi felelősnek lehetőleg rendtagnak kell lennie.

A központi gyermekvédelmi felelős köteles a Tartományfőnököt folyamatosan és szükség szerinti időközönként tájékoztatni, továbbá a Tartományfőnök felszólítására külön is köteles beszámolni a tevékenységéről. A Tartományfőnök bármely esetben jogosult az ügyben az önálló és személyes intézkedés megtételére, az ügy saját közvetlen hatáskörbe vonására, az illetékes személyek irányában való megfelelő tájékoztatás adása és együttműködés mellett.

(2) A jelen szabályzatban foglaltak megvalósulásáért, megvalósításáért – amennyiben a szabályzat másképpen nem rendelkezik – a központi gyermekvédelmi felelős tartozik felelősséggel.

(3) A központi gyermekvédelmi felelős a Ferences Rendtartomány, valamint intézményei, szervezeti egységei vonatkozásában a gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint sérülékeny felnőttekkel kapcsolatos védelmi tevékenység szakmai felelőse.

(4) A Tartományfőnök által kinevezett központi gyermekvédelmi felelős a tevékenységét az egyes intézményeknél, szervezeti egységeknél működő helyi, a gyermekvédelemért felelős személyek segítségével látja el.

(5) A központi gyermekvédelmi felelős feladatai különösen az alábbiak:

- **Jelzés beérkezése esetén:** Beérkező jelzésről tájékoztatja a Tartományfőnököt, a vonatkozó normák előírása szerint tagként vagy tanácsadóként részt vesz az eljáró bizottság munkájában, begyűjti a szükséges információkat;
- **Tényfeltáró, elemzési tevékenység:** a hozzá beérkezett információ/bejelentés alapos megvizsgálása, és ha szükséges, további információk gyűjtése a helyzet mélyebb tisztázására;
- **Tanácsadói tevékenység:** a gyermekvédelmi ügyben zajló vizsgálat végén javaslatot tesz a Tartományfőnöknek az érintett munkatárssal vagy rendtaggal kapcsolatos további intézkedésekre;
- **Monitoring tevékenység:** a jelen szabályzat bevezetése, megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése és a szabályzat alapján történt szakmai beavatkozások, intézkedések értékelése;
- **Tájékoztatási-oktatási tevékenység:** annak biztosítása, hogy minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés keretében a védett csoportok vonatkozásában a Ferences Rendtartománynak dolgozik, tisztában legyen a jelen szabályzatban foglalt felelősségi körével, s az ehhez szükséges felkészítést és információkat megkapja.
A központi gyermekvédelmi felelős feladatai közé tartozik továbbá annak biztosítása, hogy a noviciátusba, valamint a rendbe felvételt nyert személyek teljes mértékben elfogadják, megértsék és magukévá tegyék a jelen szabályzatában rögzített elveket.
- **Nevelési-szemléletformálási feladatok:** képzések szervezése, a gyermek- és ifjúságvédelmi téma (tehát nem csupán a szabályzat) promotálása,
- **Prevenációs feladatok megvalósítása:** azon tevékenységek elvégzése, mechanizmusok kialakítása, amelyek a védett csoportok elleni jogsértések megelőzésére irányulnak, illetve ezen személyeknek tényleges biztonságot nyújtó környezetet biztosítanak.

4.2.4. Intézményvezetők és szervezeti egységek vezetőinek feladatai:

(1) Az intézményvezetők, valamint a szervezeti egységek vezetői (a továbbiakban: helyi vezetők) a Tartományfőnök által kinevezett (központi) gyermekvédelmi felelős szakmai irányítása és közreműködése útján látják el a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladataikat. A helyi vezetők – a helyi gyermekvédelmi felelős tevékenységének segítségével útján – felelősek a jelen szabályzatban foglaltak betartásáért, ellenőrzéséért és betartatásáért (különösképpen beleértve azt, hogy a munkatársak számára a jelen szabályzat megismerésre kerüljön), kivéve amennyiben a jelen szabályzat másképpen nem rendelkezik.

4.2.5. Helyi gyermekvédelmi felelős feladatai:

(1) Az adott intézmény, valamint szervezeti egység vonatkozásában – a központi gyermekvédelmi felelőssel előzetesen egyeztetve, a Tartományfőnök jóváhagyásával – a helyi vezető jelöli ki a helyi gyermekvédelemért felelős személyt. Abban az esetben, amennyiben ilyen személy nem kerül kijelölésre, úgy ezen feladatokat a helyi vezető látja el.

(2) A helyi gyermekvédelmi felelős feladatai különösen az alábbiak:

- A helyi vezető számára a tevékenységével segítséget nyújt a jelen szabályzatban foglaltak megvalósulása, megvalósítása érdekében az adott intézmény vagy szervezeti egység vonatkozásában.
- A helyi gyermekvédelmi felelős tevékenysége ellátása során a központi gyermekvédelmi felelőssel rendszeresen köteles egyeztetni.
- Gondoskodik arról, hogy a jelen szabályzatot, az ebből fakadó jogait és kötelezettségeiket az intézmény vagy szervezeti egység minden munkatársa, illetve érintett személye megismerhesse. Ennek érdekében rendszeresen képzési alkalmakat szervez a témában, vagy biztosítja, hogy az érintett munkatársak, illetve az érintett személyek a Ferences Rendtartomány által szervezett központi képzéseken részt vegyenek.
- Bejelentés esetén értesíti a rend gyermekvédelmi felelősét, átadja számára az ügyvel kapcsolatos összes információt, és segíti az eset körülményeinek tisztázását.
- A jelen szabályzat helyi szinten történő megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése és a szabályzat alapján történt szakmai beavatkozások, intézkedések értékelése;
- Kiskorú esetében a központi gyermekvédelmi felelőssel történt egyeztetést követően haladéktalanul felveszi a kapcsolatot az érintett fiatal szüleivel, és felajánlja számukra a segítséget. Ez jelenthet sürgős, pszichológus vagy más szakember által nyújtott segítséget, jogi képviselést.
- Részt vesz a gyermekvédelmi felelős által szervezett oktatásokon, ahol megismerik a szabályzat tartalmát és eljárásrendjét.

(3) A fenti feladatok ellátása sérülékeny személyek körében való alkalmazásakor mindenkor figyelembe kell venni a Szabályzat III. 3.3 (2) bekezdését, azzal a kiegészítéssel, hogy az illetékes hozzátartozó tájékoztatására különös hangsúlyt kell fektetni.

4.3. Tárgyi oldal – prevenció eszközei a Ferences Rendtartomány gyermekvédelmi rendszerében

4.3.1. Képzés

- A **munkatársak** alkalmazása, (akár szerződéses, akár önkéntes) **közreműködők** igénybevétele előtt, majd a továbbképzések részeként minden itt megjelölt tájékoztatni kell a jelen szabályzatról, és rendszeres, elméleti és gyakorlati jellegű oktatások útján fel kell készíteni őket a kiskorúak védelmére.
- Az **intézményvezetők**, valamint a **szervezeti egységek vezetői** munkaköri leírásának részévé kell tenni a szabályzatban foglaltak betartását és betartatását. Az intézményvezetőket a Gyermek- és ifjúságvédelmi szabályzatról, valamint az abban foglaltakkal kapcsolatos feladatokról a központi gyermekvédelmi felelős tájékoztatja, aki ehhez gyermekvédelmi szakember segítségét is igénybe veheti.

- **A Ferences Rendtartomány tagjai** számára az előjárók kötelesek tájékoztatást adni, valamint az intézményekben, szervezeti egységekben a helyi sajátosságokkal kiegészített szabályzatokról a helyi vezető köteles az ott dolgozó ferenceseket tájékoztatni.

A Ferences Rendtartományba szerzetesként való felvételt követően a rendtag köteles megismerni a rendtartomány Gyermek- és ifjúságvédelmi szabályzatát, valamint ezzel kapcsolatos tréningen részt venni.

A helyi előjáróknak, illetve a képzésért felelős személyeknek (magisztereknek) kötelező részt venniük azon a tájékoztatón, melyet a központi gyermekvédelmi felelős szervez az intézményvezetők részére.

4.3.2. Tájékoztatás

- A jelen szabályzatnak a hatályos változatát mindenkor, bárki számára elérhetővé kell tenni a Ferences Rendtartomány vagy a helyi intézmények honlapján.
- A központi gyermekvédelmi felelős gondoskodik arról, hogy a Gyermek- és ifjúságvédelmi szabályzat tárgyában az érintettek számára a tevékenységüket segítő tájékoztatók, oktatási anyagok is elérhetőek legyenek.
- **A központi gyermekvédelmi felelős gondoskodik arról, hogy a jelen szabályzat bevezetésétől számított 3 éves időtartamon belül minden olyan személy, aki a Ferences Rendtartomány vonatkozásában a védett személyi kör vonatkozásában bármilyen minőségben tevékenykedni kíván (így különösen: oktatási, nevelési vagy szabadidős tevékenységet végezne) a központi gyermekvédelmi felelős által szervezett oktatáson részt vegyen, annak érdekében, hogy ezen személyek tisztában legyenek az ezzel kapcsolatos kötelezettségeikkel.**

A központi gyermekvédelmi felelős által megszervezett oktatáson való előzetes részvétel hiányában a fenti 3 éves időtartamot követően a Ferences Rendtartomány vonatkozásában a védett személyi kör vonatkozásában semmilyen tevékenység nem végezhető.

4.3.3. Szupervízió

- A gyermekekkel, fiatalokkal vagy sérülékeny felnőttekkel foglalkozó személyek számára professzionális felkészítés és szupervízió felkínálása szükséges. Minden fiatalokkal foglalkozó intézmény saját gyermekvédelmi szabályzatot készít az intézmény specifikációjával kiegészítve, így a szupervízió megszervezéséhez kapcsolódó kötelezettségek ott kerülnek rögzítésre. A képzés feladata tudatosítani, hogy minden ilyen kapcsolat egyenlőtlen viszonyra épül, ahol az előjáró, a pedagógus, a vezető, felnőtt, valamint a kiskorú és/vagy a segített, irányított személy közti hatalmi különbséget – mindazonáltal a rendtagok esetében az engedelmességi fogadalmat is megfelelő módon – figyelembe kell venni.

A jelen pontban foglaltak megvalósulásáért a helyi vezető felel, aki ezen tevékenységével kapcsolatosan évente beszámolási kötelezettséggel bír a központi gyermekvédelmi felelős irányában.

4.3.4. Együttműködés

- A Ferences Rendtartomány alapvető célja, hogy a jelen szabályzat hatálya alatti tevékenységek minél hatékonyabban és eredményesebben megvalósulhassanak. Ennek körében minél szélesebb körben együttműködik más szervezetekkel, illetve külső szakemberekkel a gyermekek-, fiatalok és sérülékeny felnőttek védelmével kapcsolatban. Az együttműködés elsődleges célja, hogy az érintett szervezetek és szakértők szükség esetén megoszthassák egymással a gyermekvédelemmel kapcsolatos tudást, jó gyakorlatokat.
- A Ferences Rendtartomány az együttműködés során kiemelten figyel a védett személyek személyiségi jogainak, valamint adatbiztonságának biztosítására.

V. ELJÁRÁSREND

5.1. Bevezető rendelkezések

(1) A jelen fejezetben meghatározott eljárásrend célja, hogy a Ferences Rendtartomány tudomására jutott és megvalósult bántalmazások részletei minél részletesebben feltárássra kerülhessenek, és a megfelelő intézkedések megtehetőek legyenek.

(2) A jelen fejezetnek nem célja az állami szabályozás melletti párhuzamos eljárásrend kiépítése. Ennek megfelelően ezen fejezet kizárólag azon eljárási – *mindenekelőtt kivizsgálási* – jogcselekményeket tartalmazza, amelyek útján a Ferences Rendtartomány megfelelő szintű bizonyosságot szerezhet az adott bejelentéssel érintett ügyben, illetve az illetékes személyt döntési helyzetbe hozzák, és lehetővé teszik a vonatkozó jogterület szerinti intézkedések megtételét.

(3) Abban az esetben, amennyiben az állami hatóságok részéről hatósági-, büntető- vagy más peres eljárás van folyamatban, úgy ennek jogerős lezárásáig a Ferences Rendtartomány vonatkozó belső eljárása – *a Tartományfőnök döntése alapján* – felfüggesztésre kerülhet. A felfüggesztésről szóló döntés meghozatala körében minden esetben azt kell mérlegelni, hogy a felfüggesztés jogvesztést okozhatna-e (pl. jogvesztő határidők elmulasztása), vagy éppen a hatósági eljárás lefolytatása nélkül is elegendő információ áll-e rendelkezésre (pl. beismerés esetén), illetve a hatósági eljárástól rövid vagy csak számottevő idő múlva lenne várható újabb releváns információ.

(4) A jogsértés alapos gyanúja esetén az erre illetékes személy megteszi a szükséges intézkedéseket az érintett civil és egyházi hatóságok irányában. Ennek körében a jelen Szabályzat 4.2.2. (3) bekezdése az irányadó.

(5) A Ferences Rendtartománynak mindenben be kell tartania és be kell tartatnia a vonatkozó állami jogi szabályozást.

5.2. Eljárás megindítása – Bejelentés fogadása

5.2.1. Bejelentés

(1) Bejelentés megtétele

Amennyiben bármely **rendtagnak** a jelen Szabályzat hatálya alá tartozó bántalmazó cselekmény a tudomására jut, vagy nyomós oka van feltételezni, hogy bántalmazó cselekedetre sor került, kötelessége jelenteni a (3) bekezdésben megjelölt személy számára, kivéve a hivatali titokra vonatkozó, a CIC 1548. kánonjában meghatározott eseteket.

Amennyiben bármely **további, a jelen szabályzat hatálya alá tartozó személynek** bántalmazó cselekmény a tudomására jut, vagy nyomós oka van feltételezni, hogy bántalmazó cselekedetre sor került, kötelessége jelenteni a (3) bekezdésben megjelölt személy számára.

Az adott ügyben fontos hangsúlyozni, hogy az (1) bekezdésben foglalt szabály minden helyzetben irányadó. Ezen körben azonban figyelembe veendő, hogy a fentiek nagyban érintik a sértett személyiségi jogának a kérdését, amelyre figyelemmel kell mindig eljárni (pl. amennyiben a jelentési kötelezettséggel bíró személy egy magánlevelezés során kerül olyan ismeretek birtokába, amelyet a sértett nem kívánna másokkal megosztani, illetve eljárás alapjául tenni). A fenti személyiségi jogokat mindig figyelembe kell venni, azzal, hogy ez sosem szolgálhat az ügy eltussolására (pl. a nagykorú áldozatot a fenti esetekben segíteni és ösztönözni kell, hogy elsősorban maga tegye meg a bejelentést: ő saját maga tudja az ügyet oly módon és szinten feldolgozni, hogy azt ki tudja mondani, miszerint szeretné a helyzet kezelését).

(2) **Bejelentés tevője:** Bárki tehet bejelentést az (1) bekezdésben megfogalmazott cselekvésekre vonatkozóan, az előző cikkelyben meghatározott vagy más megfelelő módon. Amennyiben a bejelentő személye nem válik ismertté, a bejelentésben megadott információk alapján a szükséges eljárási

cselekményeket ezen esetben is meg kell tenni, kivéve, amennyiben a bejelentésben foglaltak valótlanúsága minden kétség nélkül egyértelmű.

(3) **Bejelentés címzettje:** a bejelentést elsődlegesen azon intézmény vezetőjének vagy a helyi gyermekvédelmi felelősnek kell megtenni, ahol a bejelentéssel érintett bántalmazás történt. Ezen címzettek a bejelentést haladéktalanul kötelesek a Tartományfőnök, valamint a központi gyermekvédelmi felelős számára továbbítani.

(4) **Bejelentés tartalma:** A bejelentés tartalmazza a lehető legtöbb részletet, vagyis a cselekmény helyét és idejét, a részt vevő vagy informált személyeket, valamint minden más körülményt, amelyek segíthetik a cselekedet pontos megítélését.

A bejelentés formája nem kötött, ekképpen megtehető akár elektronikus úton, akár papíralapú dokumentumban, de szóban is. A szóbeli bejelentésről jegyzőkönyvnek kell készülnie.

(5) **Bejelentő oldal:** A Ferences Rendtartomány önálló bejelentő oldalt üzemeltet a bántalmazások bejelentése tárgyában.

(6) **Diszkrimináció tilalma:** Tilos a bejelentés miatti mindennemű előítélet, megtorlás vagy diszkrimináció alkalmazása.

(7) **Hallgatási tilalom előírásának kérdése:** A bejelentést tevő személy számára a bejelentés tartalmára vonatkozóan semmiféle hallgatási kötelezettséget nem szabad elrendelni, vagy bármely más módon korlátozni, hogy az adott ügyben jogszerűen és szabadon nyilatkozzon.

(8) **Jóhiszeműség:** Minden olyan személynek, aki jogsértéssel kapcsolatos bejelentést nyújt be, megalapozott információval kell rendelkeznie az eset jogsértő jellegével kapcsolatban, de emellett a bejelentésnek nem kell bizonyítékokat tartalmaznia.

(9) **Bizottság létrehozása:** A Tartományfőnök az ügy kivizsgálása érdekében legalább két további szakértőből, illetve rendtagból álló bizottságot [a továbbiakban: Bizottság] állít fel, amely személyek segítenek az adott ügyben történő döntésben, ezáltal részt vesznek a tényállás tisztázásában, a felderített információk értékelésében, majd a kivizsgálás végeztével a szükséges intézkedésekre javaslatot tesznek.

A Bizottság szakértő tagjainak elsősorban pszichológusoknak, jogászoknak vagy kommunikációs szakembereknek kell lenniük, amely személyek a szaktudásukkal segítségére lehetnek az ügy tisztázásában és lefolytatásában.

5.2.2. Hivatalból történő eljárás-megindítás

Amennyiben a Ferences Rendtartomány vezetésének a jelen Szabályzat hatálya alá tartozó bántalmazó cselekmény a tudomására jut, vagy nyomós oka van feltételezni, hogy bántalmazó cselekedetre sor került, kötelessége hivatalból eljárni.

5.2.3. A megszerzett ismeret tárgya

a) Abban az esetben, amennyiben a megszerzett ismeret tárgya

aa. a jelen szabályzat hatálya alá tartozó személyek [jelen Szabályzat III. fejezet 3.1. pont] által megvalósított

bb. a ferences szervezeti egységekben, intézményekben vagy ferences szervezésű programokon megvalósított

cc. bántalmazó magatartás,

úgy a jelen szabályzat rendelkezései szerinti eljárások szabályai az irányadóak.

Amennyiben az 5.2.3. pont aa) és cc) pontja együttesen megvalósul, de a bb) pontja nem, úgy a Tartományfőnök egyszemélyi döntésével, saját hatáskörében eljárva az adott személy vonatkozásában elrendelheti a jelen Szabályzat előírásai szerinti eljárások alkalmazását.

b) az a) pont hatálya alá nem tartozó bántalmazások vonatkozásában az ezzel kapcsolatos feladatokat részletesen tartalmazza az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott „A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló

szektorsemleges egységes elvek és módszertan” című módszertani útmutató (3. átdolgozott kiadás - 2017. augusztus.), ezért ezekre jelen szabályzat nem tér ki.

5.3. Kivizsgálás szakaszai

5.3.1. Tényállás tisztázása:

5.3.1.1. A tényállás tisztázásának célja az igazság kiderítése.

5.3.1.2. *Kapcsolatfelvétel a bejelentővel:* A bejelentővel való személyes kapcsolatfelvétel, lehetőleg írásos jegyzőkönyv készítése, aláírással. Segítség felajánlása (pl. kezelések költségeinek átvállalása). A bejelentővel ismertetni kell a várható ügymenetet – és később is tájékoztatni kell a fejleményekről. (Ehhez szükséges elérhetőségének beszerzése.)

5.3.1.3. *Kapcsolatfelvétel a bejelentésben bántalmazóként megjelölt személlyel:* A megvádolt személy tájékoztatása a bejelentés tárgyáról, meghallgatva az álláspontját, továbbá tájékoztatása az ügymenetről, jogairól és kötelezettségeiről.

5.3.1.4. *Bizonyítékok gyűjtése:* Ha lehetséges, egyéb tanúk meghívása, tárgyi – közvetett és közvetlen – bizonyítékok gyűjtése. Hasonló (a személyhez köthető) ügyek felkutatása, becsatornázása. Az eljárás során a szabad bizonyítás elve alkalmazandó.

5.3.1.5. *Szakértő bevonása:* Ha a bejelentő nyitott rá, úgy igazságügyi pszichológiai vizsgálat elvégzése szükséges. Amennyiben a megvádolt személy nyitott rá, megfelelő vizsgálat(ok) lefolytatása az ő esetében is javasolt.

5.3.1.6. A bejelentő, a bántalmazás – közvetlen vagy közvetett – áldozatai, valamint a közösség védelme:

- Az eljárás célja a sértett védelme és gyógyítása. A sértett számára tartós és hatékony segítséget kell felajánlani, különös tekintettel a lelki segítségre, terápiás lehetőségre, illetve a pszichológusi vagy jogászai közreműködésre.
- Az eljárásnak a fentiekén túl a közösség védelmére, gyógyítására is irányulnia kell.
- A fentiek, valamint **a további esetek megelőzése érdekében – a végleges döntés meghozatala előtt is – minden szükséges intézkedést haladéktalanul meg kell tenni**, így adott esetben a bántalmazóként megjelölt személyt az adott közösségből ki kell emelni, a munkavégzési kötelezettsége alól mentesíteni kell.

5.3.1.7. A bejelentésben bántalmazóként megjelölt személyhez való viszonyulás alapvetései:

- Az eljárás célja a sértett védelme, valamint a közösség gyógyítása. Ez azonban nem zárja ki az **elkövető** irányába történő irgalmas odafordulást, amely e személy – lehetőség szerinti – segítségét jelenti, elsősorban pszichológiai vonatkozásban.
- A Ferences Rendtartomány illetékes személyének figyelemmel kell lennie arra, hogy ha ezen esetek vonatkozásában megértő magatartást tanúsít, akkor az még nem jelenti, hogy ne ítélné el szigorúan a visszaélést.
- Az elkövetőnek – lehetőség szerint – fel kell ajánlani, hogy azonnal és tartósan rendelkezésére áll lelki segítség, illetve terápiás lehetőség.
- A bejelentéssel érintett személy vonatkozásában az ártatlanság vélelmét minden esetben figyelembe kell venni. Az eljárás célja az igazság kiderítése, így lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a

bántalmazóként megjelölt személy álláspontját előadja, saját érdekében bizonyítékokat hozzon fel, egyúttal joga van a jogi segítség igénybevételéhez is.

5.3.2. Információk értékelése, intézkedések előkészítése:

5.3.2.1. Teljes spektrumon történő vizsgálat

A bejelentés fogadásakor figyelembe kell venni, hogy a Ferences Rendtartomány nem tudhatja, hogy milyen személyi, intézményi vagy magatartási kört, illetve jogterületeket fog érinteni az adott vizsgálat és az ebből napvilágra kerülő körülmények. A Ferences Rendtartománynak ennek figyelembevételével, minden részletre kiterjedően kell eljárnia már az eljárás megindításától kezdődően.

A konkrét intézkedések vonatkozásában elsősorban az alábbi jogterületek veendő figyelembe:

Egyházi jog: különös tekintettel a Codex Iuris Canonici, a Vos Estis Lux Mundi kezdetű apostoli levél, valamint az „Eljárási utasítás a *graviora delicta* gyanánt kezelendő ügyekhez” [Normae servandae in casibus aliqua GRAVIORA DELICTA tractandis, Róma, 2005] utasítás előírásaira.

Büntetőjog: megjegyzendő, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 26. § (3) bekezdés c) pontja alapján nem évül el a büntethetősége a XIX. Fejezetben meghatározott [A NEMI ÉLET SZABADSÁGA ÉS A NEMI ERKÖLCS ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK], ötévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekményeknek, ha a bűncselekmény sértette a bűncselekmény elkövetésekor a tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

Gyermekvédelem: a gyermekvédelmi szervek irányába az egyházi szervezetek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, továbbá hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Természetesen, adott esetben értelmezés kérdése, hogy mely cselekmények *veszélyeztetik* a gyermeket, mindazonáltal ezen kérdéskört semmiképpen sem lehet relativizálni.

Munkajog: ezen körben nem csupán a (rendes) felmondás vagy az azonnali hatályú felmondás jogintézményeit kell figyelembe venni, hanem a munkavégzés alóli felmentést, vagy az előzőkhez képest járulékos jellegű intézkedéseket is.

Polgári jog: személyiségi jogok kérdése, a jóhírnév védelme, beleértve ebbe az ártatlanság védelmét is.

5.3.2.2. A kivizsgálás lezáró dokumentuma

(1) Amennyiben a kivizsgálás folytatásától további releváns információ nem vagy csak számottevő nehézség, illetve időtartam elteltével várható, úgy a Bizottság jelentést készít az ügyről.

(2) A jelentésnek tartalmaznia kell a bejelentés tárgyát, a kivizsgálás során alkalmazott bizonyítási eszközöket, valamint a tisztázott körülményeket. A fentiekén túlmenően a Tartományfőnök számára javaslatot kell tennie az alkalmazandó intézkedésekre.

(3) A jelentésben foglaltak nem kötik a Tartományfőnököt vagy a Ferences Rendtartományt, azzal, hogy egyet nem értése esetén az adott kérdést a Ferences Rendtartomány Definitóriumára elkötelezett terjeszteni döntéshozatalra.

5.3.2.3. Egyedi intézkedési lehetőségek

- (1) [Egyedi intézkedések] A konkrét intézkedési lehetőségekről való iránymutatást – jogterületek szerinti bontásban, a vonatkozó jogszabályok alapján – a jelen szabályzat mellékletei tartalmazzák.
- (2) [Felderítettség követelménye] Az intézkedések alapja kizárólag olyan körülmények lehetnek, amelyek kellő mértékben felderítésre kerültek. A vádaskodástól tartózkodni kell, az objektivitás követelménye messzemenően alkalmazandó.
- (3) [Felderítettség szintjének eltérő követelménye] Az intézkedés meghozása során figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az egyedi intézkedés megtételének feltételei – az ehhez megkövetelt felderítettség szintek alapján – az egyes jogterületek tekintetében egymástól különböznek. Ekképpen:
- egyházi jog esetében:** a bejelentés *hihetősége* az eljárás megindításának kritériuma;
  - büntetőjog esetében:** amennyiben az adott személy bűncselekmény elkövetésével *gyanúsítható*;
  - munkajog esetében:** *bizonyítottság*, azzal, hogy az intézkedést akkortól lehet megtenni, amikortól munkáltatói jogkör gyakorlója – a munkavállaló kötelezettségzegéséről *annak súlyára és adott esetben a munkavállaló vétkességére is kiterjedően* – tudomást szerzett;
  - polgári jog esetében:** *bizonyítottság* az intézkedés meghozatalának kritériuma.

5.4. Kommunikáció, transzparencia

(1) A védett csoportok vonatkozásában a Ferences Rendtartomány kommunikációs stratégiát alakít ki, amelyet a központi gyermekvédelmi felelős előkészítése alapján a Tartományfőnök fogad el.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt stratégiának különös tekintettel ki kell terjednie az alábbiakra:

- **Belső dokumentálás:** Egy rövid előzetes (még nem publikált) tájékoztató anyagnak kell készülnie, amely rögzíti a felhozott vádat, jelzi, hogy a vizsgálat lefolytatása előtt részletekről nem lehet beszámolni, s a vizsgálat ideje alatt mely előzetes intézkedést hoztak az eljárás alá vont személy vonatkozásában.

A nyilatkozatot kapja meg a gyanúsított, kérve az érintetteket az együttműködésre, valamint felszólítva arra őket, hogy az adott dokumentum, ennek tartalma harmadik személynek sem részben, sem egészben nem adható ki.

- **Külső kommunikáció:** Amennyiben az állami eljárás, illetve sajtóhír megköveteli, a Bizottság véleményezése után a Tartományfőnök dönt az előzetes sajtóanyag publikálásáról.

Bármely, a jelen szabályzat hatálya alá tartozó ügyben sajtónyilatkozathoz a Tartományfőnök előzetes egyetértése szükséges.

Az ügy lezárásakor – legyen ez akár elmarasztalás vagy felmentés – a Bizottság javaslatot tesz a sajtó tájékoztatásának módjára.

A kommunikációnak a transzparencia elvét betartva figyelemmel kell lennie mind az ártatlanság védelmére, mind a személyiségi jogok védelmére, és ezeket is mérlegelve kell megfelelően megtenni a szükséges intézkedéseket.

- **Kommunikációs szintek:** a Stratégiában a kommunikációra feljogosított személyeket, valamint az egyes célcsoportok (pl. diákok, kollégák, szülők) felé történő kommunikáció mértékét, mélységét szükséges megjelölni.

Főszabály szerint az adott ügyben a központi kommunikációra való jogosultság a Tartományfőnököt

illeti meg, aki azonban ezen jogosultságát – akár ad hoc jelleggel is – másra átruházhatja.

Az egyes szervezeti egységek vezetői a saját szervezeti egységük vonatkozásában megtörtént esetekkel kapcsolatosan jogosultak a kommunikációra, azzal, hogy előzetesen kötelesek a Tartományfőnökkel való egyeztetésre és az eseti kommunikációs stratégiájuk előzetes jóváhagyására.

(3) A kommunikáció során figyelemmel kell lenni az érintett személyek személyiségi jogára, beleértve ezen körbe a (bejelentéssel megjelölt elkövető által) *esetlegesen veszélyeztetett további személyeket is*, akik védelmét különös tekintettel szem előtt kell tartani.

(4) A vizsgálat alatt minden információt elkülönítetten, bizalmasan és zártan kell kezelni. Amennyiben az intézményvezető maga érintett az esetben, úgy munkáltatója, rendtag esetén az elöljárója veszi át az ügy kezelését.

(5) Mind az intézmény, mind a Ferences Rendtartomány tiszteli és védi a gyermekek jogát a visszaéléstől mentes élethez, ezért mindent megtesz az eset gondos kivizsgálására, és – amennyiben állami eljárás indul – mindenben együttműködik az állami hatóságokkal. Tájékoztatják a közvéleményt, hogy a Ferences Rendtartomány, valamint az intézmény minden segítséget megad az áldozat számára az őt ért trauma feldolgozásához.

Belépő szint:
ismeretszerzés a
kivizsgálendő
ügyről

Eljárás megindítása:

- bejelentés fogadása 5.2.1. (1) – (7) bekezdés
- hivatalból történő eljárás 5.2.1. (1) bekezdés

Bizottság felállítása: 5.2.1. (9) bekezdés

- potenciális bizonyítási szempontok
- potenciális jogterületek számba vétele

Kivizsgálás:
tényállás
felderítése annak
érdekében, hogy a
Ferences
Rendtartomány
döntési helyzetbe
kerüljön

Bizonyítási cselekmények:

- Kapcsolatfelvétel a bejelentővel: 5.3.1.2.
- Kapcsolatfelvétel a bejelentésben bántalmazóként megjelölt személlyel: 5.3.1.3.
- Bizonyítékok gyűjtése: 5.3.1.4.
- Szakértő bevonása: 5.3.1.5.

Kilépő szint:
megfelelő
felderítettség
esetén az állami-
egyházi szabályok
által rögzített
eljárási
rezsimekre való
átterés

Záródokumentum készítése:

- felderített tényállás rögzítése [5.3.2.2.]
- a javasolt intézkedések rögzítése [5.3.2.2.]
- az eljárás megszüntetésére tett javaslat, amennyiben a bejelentett cselekmény nem felderíthető, arra utaló, megfelelő súlyú jelek nem detektálhatóak, illetve a bejelentésben bántalmazóként megjelölt személy ártatlansága megfelelő szinten tisztázásra került

Egyedi intézkedés:

- egyedi intézkedésről való döntés meghozatala
- végrehajtása, illetve
- végrehajtása az intézményvezetővel

egyházi jogi	büntetőjogi intézkedés /	gyermekvédelmi intézkedés / eljárás megindítása	polgári jogi intézkedés /	egyéb
---------------------	-------------------------------------	--	--------------------------------------	--------------

intézkedés / eljárás megindítása	eljárás megindítása		eljárás megindítása	beleértve: eljárás megszüntetése
--	------------------------	--	------------------------	--

VI. ZÁRÓ RENDELEZÉSEK

6.1. Monitoring

(1) A szabályzat hatálybalépését követően a Ferences Rendtartomány központi gyermekvédelmi felelőse figyelemmel kíséri, évente ellenőrzi és értékeli, hogy miként kerül alkalmazásra a jelen Szabályzat.

(2) A központi gyermekvédelmi felelős gondoskodik arról, hogy a szabályzat tartalmáról és az abban bekövetkezett változásokról, egyúttal az adott év gyermekvédelmi tárgyú eseményeiről évente egy alkalommal mind a **Ferences Rendtartomány Definitóruma számára**, mind az **Oktatási Bizottság tagjai számára** tájékoztatást nyújtson.

6.2. A Szabályzat felülvizsgálata

A Szabályzattal kapcsolatos ellenőrzési és értékelési tevékenységet évente, a Szabályzat felülvizsgálatát, és – amennyiben szükséges, úgy – módosítását legalább 3 évente kell végrehajtani.

6.3. A Szabályzat mellékletei

A Szabályzat mellékletei a Szabályzat tartalmi részét képezik, amelyek a jelen szabályokkal együtt alkalmazandók.

6.4. A Szabályzat hatálya

A jelen Szabályzat 2022. szeptember 1. napjától, ezen időpont után az illetékes személyek által tudomásra jutott bántalmazások vonatkozásában, határozatlan időre hatályos.

A Szabályzat hatályon kívül helyezésére, módosítására a **Ferences Rendtartomány Definitóruma** jogosult.

A jelen Szabályzatban foglalt viszonyokat szabályozó *jogszabályok* – különös tekintettel a Gyermekvédelmi törvényre, az Egyházi Törvénykönyvre, valamint a Munka Törvénykönyvére – érvényesülését mindenkor lehetővé kell tenni.

A jelen Szabályzatban foglalt viszonyokat szabályozó más, a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány, valamint szervezeti egységeinek *belső normáit* a jelen Szabályzattal összhangban, e Szabályzat rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni.

Kelt: Budapest, 2022. március 17.

.....
.....
.....

Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány
Berhidai Lajos Géza fr. Piusz OFM tartományfőnök

I. MELLÉKLET: ÉRZELMI-, FIZIKAI BÁNTALMAZÁS ÉS ELHANYAGOLÁS

Érzelmi bántalmazás

Egy gyermek vagy sérülékeny felnőtt érzelmeivel való tartós visszaélés, amely felnőttek esetében megfosztja az egyént a méltóságától és rombolja önértékelését, a gyermekek esetében emellett az érzelmi fejlődésére súlyos és tartósan káros hatást gyakorol. Gyermekek esetében ide tartozik az értéktelenség, a szeretetlenség, a nemkívánság és a hasznavehetetlenség érzésének keltése, amely alacsony önértékeléshez, az önfogadás képtelenségéhez, kötődési nehézségekhez vezethet. Jelentheti az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó iskolai követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más, igen gyakran édesanyja bántalmazásának. Az érzelmi abúzus a gyermekkel szembeni rossz bánásmód minden formájában megtalálható, de külön is felléphet.

Sérülékeny felnőttek esetében az érzelmi bántalmazás előfordulhat lelki terror alkalmazásával, csúfolással vagy más megalázás formájában, az érintett személy figyelmen kívül hagyásával vagy kiközösítésével egy közösségen belül, fenyegetéssel arra vonatkozóan, hogy pl. elveszik a jövedelmét, ellátását, gyógyszereit, kezelését, segédeszközét (pl. kerekesszéket vagy kommunikációs eszközt); megkárosítják vagy elveszik a személyes tulajdonát vagy bántják pl.: a háziállatát vagy bármit, amihez erősen kötődik; vagy méltatlan/hátrányt okozó módon intézetbe küldik.

Fizikai bántalmazás

Jelenthet ütést, rúgást, lekötözést, bezárást, rángatást, rázást, el- vagy ledobást, gondatlan leejtést, mérgezést, megégetést, leforrázást, vízbe fojtást, fojtogatást, és a gyermeknek más módon történő fizikai sérülés okozását. Számos országban ide sorolják a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetést is (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Elhanyagolás

Olyan tevékenység/cselekedet – illetve annak hiánya –, amikor a gondozók – családtagok és/vagy fizetett segítők – nem látják el a gyermek vagy sérülékeny felnőtt személy fizikai, egészségügyi, higiéniai, oktatási, nevelési stb. szükségleteit. Az elhanyagolásba beletartozhat például, ha nem adnak valakinek elegendő ételt vagy italt; ha nem biztosítanak megfelelő felügyeletet számára; ha nem biztosítják a megfelelő személyes gondoskodást; ha visszatartják, nem adják oda a gondozott szemüvegét, hallókészülékét vagy protézisét stb., ha az érintett személy egészségügyi problémáit kezeletlenül hagyják; mint például amikor bőrproblémáinak vagy felfekvéseinek kialakulását nem veszik figyelembe. Elhanyagolás alatt értjük azt is, ha valaki nem akadályozza meg a visszaélést, bántalmazást.

Bántalmazás tehát jelenti az alapvető fizikai és/vagy lelki szükségletek elhanyagolását és/vagy a gyermek fizikai, érzelmi, szexuális vagy egyéb bántalmazását (abúzus), beleértve ebbe a verbális abúzust is, amely alatt a gyermek vagy sérülékeny felnőtt irányában történt meg nem engedett, őt érzelmileg, mentálisan vagy szexuálisan hátrányosan érintő kommunikációt értjük.

II. MELLÉKLET: Bántalmazások csoportosítása, különleges esetei

A bántalmazás több szempontból is csoportosítható:

(ad1.) Családon belüli erőszak: Ha valaki a hozzátartozója biztonságát, testi-lelki épségét veszélyezteti vagy károsítja, önrendelkezésében vagy szexuális önrendelkezésében korlátozza, testi erőszakot követ el vagy annak elkövetésével fenyeget, illetve e személy tulajdontárgyait szándékosan tönkreteszi, s ezzel elviselhetetlenné teszi az áldozat számára az együttélést.

(ad2.) Családon kívüli abúzus: Történhet intézményben, szakember, nevelő, gondozó által, de maga az ellátórendszer is lehet bántalmazó, elhanyagoló.

A bántalmazás különleges esetei:

(1.) [Méhmagzatot károsító magatartás] Ha a várandós életmódjával magzata egészségét veszélyezteti. Ez elsősorban a terhesség alatti drog- és alkoholfogyasztást, a mértéktelen dohányzást, a prostitúciót jelenti. A várandós bántalmazása, a nem gondozott, titkolt terhesség is árthat a méhmagzatnak.

(2.) [Alkohol- és drogabúzus] Szülők vagy gondviselők alkohol- és drogfogyasztásának olyan következményei lehetnek, amelyek a gyermekre veszélyt jelentenek. Ilyenkor vizsgálni és mérlegelni kell, hogy az alkohollal, droggal való visszaélés ellenére a szülő képes-e megfelelő módon gondozási, felügyeleti és nevelési feladatainak ellátására, vagy a függőség ezt lehetetlenné teszi.

(3.) [Kortársbántalmazás (bullying)] Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl, ismételten, fizikailag, illetve lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. A felnőtt elkövetők vizsgálata azt mutatja, hogy sokan gyermek- vagy serdülőkorukban bántalmazók, vagy maguk is abúzus áldozatai voltak.

(4.) [Online bántalmazás] Ebbe a körbe tartozik minden olyan online tevékenység vagy tartalom, amely következtében a gyermek nem érezheti magát biztonságban az interneten. Az internetes zaklatás során általában érvényesül a zaklatás három feltétele: erős, negatív tartalmat közvetít a bántalmazó a bántalmazottnak; rendszeresen ismétli a tevékenységet; és valamilyen típusú erőfölényét, hatalmát érezteti a bántalmazottal szemben. Az online bántalmazás következményei hasonlóan súlyosak lehetnek az érzelmi bántalmazáshoz.

(5.) [Rendszerabúzus (másodlagos viktimizáció)] Ha a gyermekek vagy sérülékeny felnőttek védelmére létrehozott és működtetett rendszer diszfunkcionálisan működik, ezzel hozzájárul a bántalmazás késedelmes elhárításához, vagy be nem avatkozásával a folyamatos viktimizációhoz, károsodáshoz. Ebbe a körbe tartozik a gyermek tájékoztatásához és véleménynyilvánításhoz fűződő jogainak figyelmen kívül hagyása, vagy megtagadása, a szülőktől való indokolatlan elválasztás, pl. az indokolatlan kórházba utalás. Az egészségügyi ellátás keretében is traumatizálódhat a gyermek vagy sérülékeny felnőtt, a szükségtelen vagy nem körültekintő orvosi vizsgálatok eredményeként, valamint a szülők tájékoztatásának, ill. felvilágosításának elmulasztása vagy megtagadása esetén. Ide sorolható a nyomozási, jogi eljárás során a szükségtelen számú és nem megfelelő formájú kihallgatás, kikérdezés, vizsgálat, vagy ha a vizsgálatot nem megfelelően felkészült szakember végzi, illetve, ha az eljárás indokolatlanul elhúzódik. Ide tartozik a médiaerőszak, mely igen káros hatással van a gyermekekre.

(6.) [Pénzügyi abúzus] Előfordulhat egy ember pénzügyeinek engedély nélküli szabályozása, korlátozása, az alapvető szükségletek kielégítésére (étkezés, öltözködés, gyógyszerek, utazás) szánt pénz visszatartása formájában; az érintett pénzének engedély nélküli használatával (ez gyakran bűncselekménynek számít úgymint pl.: lopás, csalás és hamisítás); anyagi juttatásoktól, segélyektől való megfosztásával; az érintett pénzének eljátszása, vagy alkoholra, kábítószerre költése stb.; a munkába járás vagy munkavállalás megakadályozása formájában.

(7.) Szexuális bántalmazás:

Vos estis:

„1. §. a) bűncselekmények a hatodik parancs ellen, mégpedig

I. valakinek erőszak vagy fenyegetés, illetve tekintéllyel való visszaélés által arra kényszerítése, hogy szexuális cselekményt hajtson végre vagy szenvedjen el;

II. szexuális cselekmény végrehajtása kiskorúval vagy kiszolgáltatott személlyel;

III. gyermekpornográfiát tartalmazó anyag előállítása, felajánlása, forgalmazása vagy birtoklása, akár telekommunikációs és informatikai úton, csakúgy, mint kiskorú vagy kiszolgáltatott személy pornográf bemutatásban való részvételre csábítása vagy rábírása.

b) azon cselekvésmódok, amelyek a 6. cikkelyben megnevezett személyek által megvalósulnak, legyenek akár cselekvések vagy mulasztások, azzal a céllal, hogy az 1. §. a) pontjában megjelölt bűncselekmények ügyében a klerikus vagy a szerzetes elleni civil vagy az egyházi jogi, közigazgatási vagy büntetőjogi vizsgálatokat befolyásolják vagy kijátsszák.

(...)

2. §. c) „gyermekpornográf anyag”: kiskorú személy bármely ábrázolása, függetlenül az eszköztől, amelyet felhasználtak a kifejezett szexuális cselekvés során, legyen az valós vagy szimulált, vagy kiskorúak nemi szerveinek ábrázolása túlnyomórészt szexuális célból.”

A gyermekek elleni szexuális abúzus több szexuális töltetű tevékenységet is jelenthet, mint pl.:

(i) Exhibicionizmus: egy felnőtt felfedi nemi szervét egy gyermek előtt. Családon belül más és más lehet a normarendszer, ezért akkor tekintik erőszakos cselekedetnek, mikor a felnőtt és a gyermek nem állnak rokonságban egymással.

(ii) Voyerizmus: egy felnőtt megfigyeli a gyermeket vetkőzés, fürdés vagy vécézés közben. A helyzet szexuálisan erőszakosnak minősül, mikor a megfigyelés célja a felnőtt szexuális kielégítése.

(iii) Csókolózás: a felnőtt hosszú vagy intim csókot ad a gyermek szájára, esetleg úgy, hogy nyelvét annak szájába dugja. A családi normák itt is különbözhetnek, ezért különösen meg kell vizsgálni az erőszakosság eldöntésénél, hogy mennyi ideig tartott a csók, és mit érzett közben a gyermek.

(iv) Simogatás: az elkövető megérinti, simogatja vagy dörzsöli a gyermek nemi szervét, vagy melleit, illetve a gyermeket hasonló érintésre bírja a saját testén. Más testrész simogatása is erőszakosnak minősülhet, ha annak célja, hogy olyan helyzetbe hozza a gyereket, mely tényleges szexuális tevékenységhez vezet.

(v) Fellatio vagy cunnilingus: a felnőtt orális-genitális kapcsolatra kényszeríti a gyermeket.

(vi) Vaginális vagy anális aktus: a felnőtt ujjal, péniszével, vagy valamilyen tárgygal behatol a gyermek hüvelyébe vagy végbélnyílásába.

(vii) Pornográfia: képek, film vagy videofilm segítségével szexuális aktusokat jelenítenek meg, azokat gyermeknek mutatják be, vagy magukról a gyermekekről készül pornográf anyag.

III. MELLÉKLET: VESZÉLYEZTETŐ MAGATARTÁSOK, JELEI, KÖVETKEZMÉNYEI

VESZÉLYEZTETETTSÉG FOKOZATAI

A bántalmazás fajtái nagyon nehezen sorolhatók kategóriákba, hiszen minden eset **egyedi és a jelek alapján nehéz megállapítani** az áldozatot ért bántalmazás időtartamát, gyakoriságát vagy súlyosságát. A jelen mellékletben foglalt jelek értelmezése során tehát a körülményeket, **detektált jeleket körültekintően, és egymással összefüggésben kell értelmezni** – annak érdekében, hogy a hibás következtetések elkerülhetők legyenek, viszont amikor valóban szükséges, úgy a veszélyeztetettség megállapításra kerüljön, és a kellő intézkedések haladéktalanul megtételre kerülhessenek.

Fontos tudatosítani, hogy egyes bántalmazások esetében azonnal hatósági intézkedést kell tenni a gyermek biztonsága érdekében, míg más esetekben van lehetőség mérlegelésre.

I. Alacsony fokú veszélyeztető magatartás (időnként előforduló, enyhébb jelenségek)

Példák:

elhanyagolás: szeretet és érzelemkifejezés alkalmankénti megvonása vagy pl. mosdatlanság

fizikai bántalmazás: alig látható vagy enyhe fokú felszíni sérülések

érzelmi bántalmazás: veszekedés, bántó szavak használata

szexuális visszaélés: exhibicionista, csábító viselkedés a gyerek előtt

Teendők: Segítséget nyújtani a gyermek gondozásában, nevelésében. Rendszeresen látogatni és kapcsolatot tartani a szülőkkel; felvilágosítás, tájékoztatás, szükség esetén szakmai segítséget ajánlása (pszichológus, pszichiáter, családterapeuta, addiktológus stb.).

II. Mérsékelt súlyos veszélyeztető magatartás

Példák:

elhanyagolás: szeretet- és érzelemkifejezés gyakori megvonása, rossz higiénés viszonyok, elhanyagoltságra utaló jelek a megjelenésben, ruházatban

fizikai bántalmazás: súlyosabb felszíni sérülések, kisebb égési sebek, ütésnyomok, beverzések, vágások

érzelmi bántalmazás: rendszeres szóbeli bántás, veszekedés, lebecsülés, megalázás

szexuális visszaélés: a gyermek fogdosása, nem megfelelő viselkedés a gyermek előtt

Teendők: Jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé, javaslattétel közös esetmegbeszélésre, emellett saját hatáskörben a gyermek gondozásba vétele.

III. Nagyon súlyos veszélyeztető magatartás

Példák:

elhanyagolás: szülő, gondozó gyakori távolléte, bőr elhanyagolása, sérülése, alulfejlettség

fizikai bántalmazás: törött csont, mély sebek, súlyos beverzések, égések, vágások; belső szervi sérülések

érzelmi bántalmazás: gyakori visszautasítás, büntetésként étel, ital megvonása, bezárás vagy kizárás a lakásból

szexuális visszaélés: szexuális kapcsolat bármely formája

Teendők: Sürgős jelzés a gyermekjóléti szolgálatnak. A történetek jellege szerint szakellátás igénybevétele: kórházba utalás, pszichiáter, pszichológus, családterapeuta stb. Bűncselekmény gyanúja esetén együttműködés a bűnüldöző szervekkel. A továbbiakban a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve ún. esetmegbeszélés keretében gondozási, cselekvési terv kialakítása.

IV. Életveszélyes fenyegetettség – hosszútávú vagy súlyos lelki, fizikai károkozás

Példák:

elhanyagolás: gondozó felnőtt állandó vagy tartós távolléte, gyakori megbetegedések; fertőzések a rossz higiénés viszonyok miatt

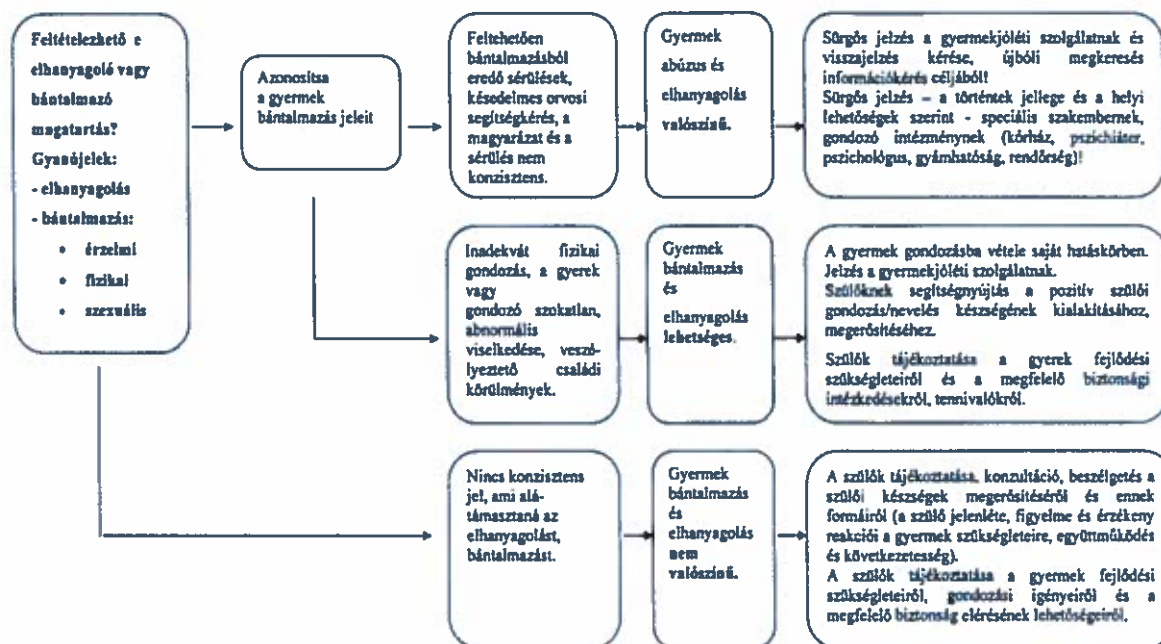
fizikai bántalmazás: állandó makacs sebek, sérülések

érzelmi bántalmazás: állandó elutasítás, étel, ital gyakori megvonása, terrorizálás; súlyos büntetések

szexuális visszaélés: vérfertőzés, kiskorú terhesség, erőszak

Teendők: Intézkedni a gyermeknek a bántalmazó környezetből való azonnali kiemeléséről. Jelentés a bűnüldöző szervek felé (amennyiben a szülő az elkövető, akkor a szülő megkerülésével).

JELEK FELISMERÉSE

Gyerekekkel napi kapcsolatban álló személyeknek nagyobb az esélye a felismerésre.

Két fontos feltétel: **rizikófaktorok ismerete + jelek felismerése**

Rizikófaktorok:

- Jelenlétük nem vezet szükségszerűen bántalmazáshoz, elhanyagoláshoz. Ha ezeket tapasztaljuk, fokozott figyelem szükséges.
- Nem mindig egyértelműek, hiányuk nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét.
- Jelentős szerepe van a kötődési zavaroknak, a szülők tanult viselkedésmintáinak.
- Nem köthető egyes társadalmi rétegekhez – mindenhol előfordulhat.
- Magasabb társadalmi helyzetű családok jobban tudják fedni.

Családi tényezők:

- szociális depriváció (szegénység, hajléktalanság, munkanélküliség)
- erőszak a családtörténetben
- erőszak a családban (fizikai és/vagy verbális)
- egyedülálló, különélő szülők
- mostoha-szülő, bizonytalan kapcsolódású élettárs, partner
- a család diszfunkcionális működése
- zavarok a családi kapcsolatrendszerben
- elszigetelt család
- szüléskor az anya 18 évesnél fiatalabb
- az anya rövidebb-hosszabb ideig külön élt a gyerektől
- bűncselekmények elkövetése a családban

Szülő személyiségtényezői:

- a szülő közömbös, vagy túlvédő, vagy intoleráns
- mentális betegség, szenvedélybetegség, deviáns magatartás
- éretlen vagy sérült személyiség
- szülő kötődési problémái
- rossz vagy ambivalens kapcsolat a saját szüleivel
- szülő is bántalmazott gyerek volt
- szülő gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedett

Gyermekkel kapcsolatos tényezők

- nem kívánt vagy titkolt terhességből származó gyermek
- koraszülött, kis súlyú gyermek
- az újszülöttet több mint 24 órára elválasztották az anyától
- két gyermek között nagyon kicsi a korkülönbség (kevesebb mint 18 hónap)
- fogyatékos gyerek
- krónikus beteg gyerek
- nehezen kezelhető gyerek (nyugtalan, síró csecsemő)
- magatartási, tanulási zavarral küzdő gyermek
- szabálysértést, bűncselekményt elkövető gyermek

Gyermek viselkedésében tapasztalható gyanújelek

- kifejezéstelen arc, szemkontaktus hiánya, elutasítása
- túlzottan készséges, alázatos, engedékeny viselkedés
- túlságos éberség, vibrálás, agresszivitás
- szokatlan, indokolatlan félnkség, riadtság, túlzott érzékenység
- bizalmatlanság, félelem a szülőtől
- megrettenés, váratlan érintéskor, simogatáskor elrántja a fejét
- fél a fizikai érintéstől
- elmenekülés otthonról
- alvás- és evészavarok
- regresszív viselkedés (ujjszopás, enuresis, encopresis)
- pszichoszomatikus tünetek (gyomorpanaszok, hányás, asztma stb.)
- kivonulás, mindenén kívül maradás
- koraérettség
- droghasználat
- depresszió, bűntudat, szégyenérzet
- autoagresszív viselkedés (hajtépés, öngyilkossági készletés vagy kísérlet)

Közösségi viselkedésben megnyilvánuló gyanújelek

- gyenge kapcsolat a kortársakkal, kapcsolatépítési nehézségek
- korai érkezés az iskolába, késői távozás, sose vagy túl gyakran hiányzik
- passzivitás, izolálódás
- koncentrációs, tanulási nehézségek
- iskolai teljesítményromlás, váratlanul gyenge teljesítmény

Fizikai bántalmazásra utaló gyanújelek

- bántalmazás látható nyomai, jelei
- foltogatás nyomai
- megmagyarázhatatlan, nem baleseti eredetű sérülések
- szájüregi sérülések (szexuális abúzus lehetősége)
- többszörös, különböző gyógyulási állapotban lévő zúzódások, vérömlenyek, karmolások
- verésnyomok, égési, forrázási sérülések (szimmetrikus forrázásnyomok mindkét farpofán, alsó végtagokon)
- koponya, borda, csöves csontok nem nyilvánvalóan baleseti eredetű törése
- régi törésekre utaló nyomok, leletek
- 1 év alatti gyerek csonttörése

- spirális végtagtörés
- sorozatos bordatörés (megragadás nyomán)
- nem megszokott helyen látható zúzódás (pl. tarkó, fül, hajas fejbőr)
- ellentmondásos történet a sérülésről
- a gyerek szinte szóról szóra ismétli el a szülő történetét, cáfolja, hogy otthon probléma lenne, tagadja a korábbi bántalmazásokat
- nem baleseti jellegű mérgezés
- nem baleseti jellegű égés, forrázás

Elhanyagolás szomatikus gyanújelei

- alultápláltság, leromlott fizikai-lelki állapot
- erősen kiszáradt, vagy lehűlt gyerek kerül a rendelésre vagy kórházba
- ápolatlan, feltűnően piszkos bőr, időjárásnak nem megfelelő ruházat
- elhanyagolt bőrfertőzések
- rovarcsípések nyomai
- kórházba rövid időn belül visszakerülő, leromlott állapotú gyerek
- túl gyakran történik a gyerekekkel baleset, sérülés, mérgezés
- ismeretlen eredetű eszméletvesztés, agyrázkódás
- korábbi elhanyagolásra, sebesülésre utaló jelek

Rossz bánásmódra utaló szülői magatartás

- szoptatás elhárítása, elutasítása
- védőoltások indokolatlan elmaradása
- orvosi, védőnői tanácsok be nem tartása, együttműködés hiánya
- betegség, aggasztó tünetek esetén sem viszi orvoshoz a gyereket
- diéta elhanyagolása
- kórházba került gyereket a szülők nem látogatják
- nem viszik időben haza (óvodából, iskolából, kórházból)
- apatikus, gyermekével szemkontaktust nem tartó szülő
- italos állapot, kontrollálatlan magatartás
- türelmetlen, agresszív szülő
- pszichésen terhelt szülő
- túlaggódó, indokolatlanul gyakran orvoshoz forduló szülő
- szülő a tényektől függetlenül rossznak tartja a gyereket
- a sérülés nem egyeztethető össze a történettel
- szülő a sérülés után nem fordul azonnal orvoshoz
- a gyerek a sérülésről másképp számol be, mint a szülő
- jelentős változások a szülő viselkedésében a különböző találkozások során

Szexuális bántalmazás jelei/gyanújelei

- korához nem illő szexualizált viselkedés, szóhasználat
- nemi aktus eljátszása
- fokozott, nem az életkornak megfelelő érdeklődés a szexualitás iránt
- alhasi fájdalom
- végbél, nemi szervek fájdalma, váladékozása, viszketése
- fájdalmas vizelet, húgyúti fertőzések
- végbél sérülése, széklettartási zavarok
- genitália makacs gyulladása
- kiskorú terhessége
- kiskorú nemi betegsége

BÁNTALMAZÁS KÖVETKEZMÉNYEI

A bántalmazás következményei függenek az áldozat korától, egyéni helyzetétől, megküzdési képességétől, a bántalmazás fajtájától (fizikai, érzelmi, szexuális vagy elhanyagolás), a bántalmazás időtartamától és a bántalmazó és áldozata közötti bizalmi közelségtől. Általánosságban elmondható, hogy minél fiatalabb korban és minél hosszabban áll fenn a bántalmazás, annál súlyosabb nyomokat hagy a gyermek személyiségében.

A bántalmazásnak vannak fizikai, érzelmi és kapcsolati következményei is.

Bántalmazás fizikai következményei:

- agyi elváltozások (pl. megrázott gyermek)
- hormonális szabályozás: stresszbetegség
- immunrendszeri eltérés
- alvászavar
- fejlődési elmaradások
- fokozott fenyegetettségérzékelés: krónikus fáradtság
- szexuális zavarok

A bántalmazás pszichés következményei:

- mentális és viselkedési zavarok
- tanulási zavarok (nyelvi készségek, intellektuális képességek, figyelemzavar)
- kapcsolati problémák
- párkapcsolati nehézségek
- agresszió
- érzelem- és indulatkezelési problémák
- PTSD
- különböző kórképek kialakulásának magas rizikója
- énkép leértékelődése
- tehetetlenség és értéktelenség érzése

Spirituális következmények:

- hitfejlődési szempontok
- istenkép
- egyházkép (vö. egyházi személy egyházat/Istent képviseli)

A bántalmazásnak közösségi vonatkozásai és következményei lehetnek, pl.:

- társas kapcsolatokban érzékelhető hátrányok
- izoláció (önértékelési problémák, bizalomhiány)
- egyéb bántalmazások, kortársbántalmazás

(Vö. Kuritárné Szabó Ildikó: A gyermekbántalmazás következményei, Pannonhalmi Szemle 2015/3. 52-68.)